

De beste Amerikaan

*Voor mijn moeder en vader,
die nooit de handdoek in de ring hebben gegooid.*

De beste Amerikaan

HET VERHAAL VAN EEN MOORD, OORLOG
EN DE ONTSPORING VAN AMERIKA IN HET MIDDEN-OOSTEN

Kim Ghattas

Nieuw Amsterdam

Eerste druk 2026

© 2026 Kim Ghattas

Oorspronkelijke titel *The Best Kind of American*

Oorspronkelijke uitgever Henry Holt and Company

© 2026 Nederlandse vertaling Pon Ruiter en Anne-Marie Vervelde/Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan. *All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.*

Tekstredactie Theo Veenhof

Correctie Yulia Knol

Register Ewout van der Hoog

Omslagbewerking Paul Pollmann

(naar het ontwerp van theBookDesigners)

Omslagfoto Roland Neveu/Getty Images

Auteursfoto Tarek Moukaddem

NUR 686

ISBN 978 90 468 3599 9

www.nieuwamsterdam.nl

Nieuw Amsterdam maakt deel uit van Park Uitgevers

INHOUD

Kaarten	8
Opmerking over namen en spelling	11
Mensen en organisaties	12
Inleiding	19

Deel 1 – Oorlog

1	I Will Survive	25
2	Let's Make America Great Again	49
3	Missie volbracht	65
4	Ayatollah aan zee	91
5	Waterscheiding	115
6	Vermist	137
7	Klein Teheran	157
8	De leeuw van Damascus	175
9	De beste Amerikaan	199

Deel 2 – Schandaal

10	Overgave	221
11	Reizen met Amal	241
12	Thuisbezoek	263
13	Taart en raketten	277
14	Broers	303
15	Cadeautje van Saddam	311

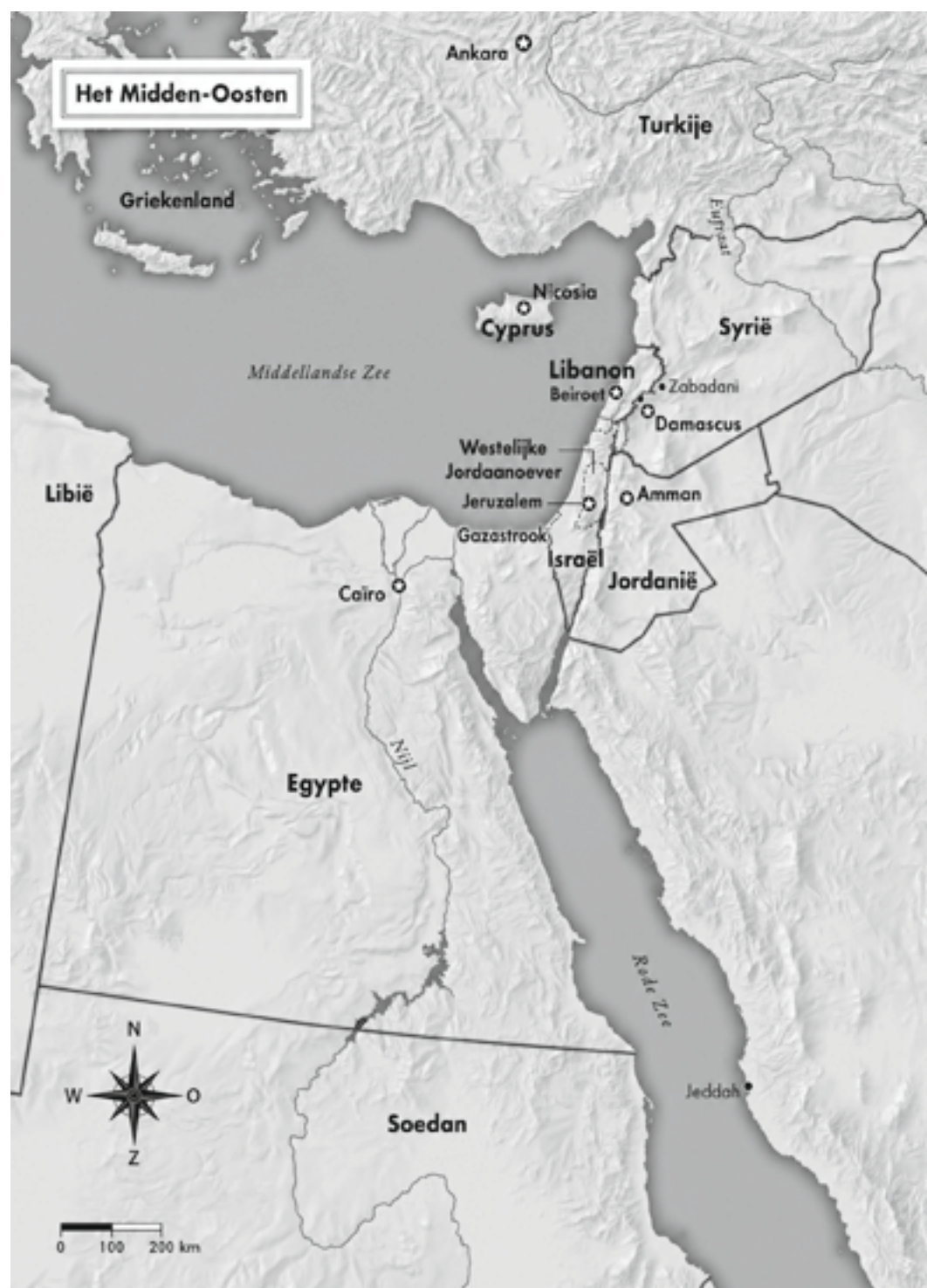
Deel 3 – Straffeloosheid

16	Pax Americana	329
17	Onthulling	345
18	Holle gerechtigheid	365
19	We komen terug	385
20	Ultieme straffeloosheid	411
Epiloog		435
Dankwoord		441
Noten		445
Register		483

Empathie is hét kenmerk van de waarlijk beschaafde mens.

– Malcolm Kerr

Het Midden-Oosten

OPMERKING OVER NAMEN EN SPELLING

Voor algemeen bekende namen en begrippen in het Arabisch en het Farsi heb ik de meest gebruikelijke spellingen en transliteraties gehanteerd. Voor andere heb ik die zelf bedacht. Een aantal belangrijke personen duid ik aan met hun voornaam om hen te onderscheiden van politieke, religieuze of militante leiders. Als er in de tekst meerdere personen binnen één familie worden genoemd, gebruik ik hun voornaam of de functie of titel die ze hebben.

MENSEN EN ORGANISATIES

LIBANON

Ibrahim Aqeel: een van de oprichters van de Islamitische Jihad en Hezbollah, betrokken bij de aanslag op een kazerne van de Amerikaanse mariniers en aanslagen in Parijs

Mustafa Badreddine: sleutelfiguur binnen Hezbollah, neef en zwager van Imad Mughniyeh

Nabih Berri: leider Amal-beweging, ex-krijgshoofd, voorzitter parlement 1992-2026

Wadad Halwani: oprichter Comité voor Familieleden van Ontvoerde en Verdwenen Personen, vrouw van Adnan Halwani, die in september 1982 in Beiroet is verdwenen

Marwan Hamadeh: druzisch politicus, bondgenoot van Walid Jumblatt, voormalig minister, parlamentslid

Abbas Hamadi: een van de Hamadi-broers, woonde in Duitsland

Mohammed Ali Hamadi: kaper van TWA-vlucht 847; broer van Abbas en Abdelhadi Hamadi

Rafiq Hariri: Libanese miljardair, gezant van de Saoedische koninklijke familie, premier van 1992 tot 1998 en van 2000-2004

Walid Jumblatt: druzische politicus, leider in oorlogstijd, later minister

Samir Kassir: Libanees-Palestijnse journalist en intellectueel, vriend van Elias Khoury

Elias Khoury: Libanese auteur en journalist, voorvechter van de Palestijnse zaak, vriend van Michel Seurat en Samir Kassir

Imad Mughniyeh: sinds 1982 vooraanstaande strateeg Hezbollah, betrokken bij de aanslag op een kazerne van de Amerikaanse mariniers en bij kapingen en ontvoeringen

Hussein Mussawi: oprichter van de Islamitische Amal-militie

Anis Naqqash: militante soenniet, vroege aanhanger van Fatah, gevangengezet in Frankrijk na moordaanslag op voormalige premier Iran Shapour Bakhtiar

Hassan Nasrallah: een van de eerste leden van Hezbollah, secretaris-generaal Hezbollah, 1992-2024

Karim Pakradouni: studentenleider Falange, later lid politbureau

Rabab Sadr (na haar huwelijk: Sharafeddine): zus van imam Sadr en hoofd van de Sadr Foundation

Ali Hassan Salameh: Palestijnse leider, rechterhand Yasser Arafat

Elie Salem: vriend Malcolm Kerr, minister Buitenlandse Zaken Libanon in de jaren tachtig

Fuad Shukr: prominent lid Hezbollah; al in 1982 toegetreden

VERENIGDE STATEN

Terry Anderson: journalist Associated Press in Beiroet, ontvoerd 1985, vrijgelaten 1991

William Casey: hoofd verkiezingscampagne Ronald Reagan 1980; directeur CIA 1981-1987

Dick Cheney: Republikeins lid Congres, minister van Defensie 1989-1993, vicepresident 2001-2009

Ryan Crocker: begin jaren tachtig medewerker Amerikaanse ambassade Beiroet, ambassadeur in Libanon, Irak en Afghanistan

Robert Dillon: Amerikaans ambassadeur Beiroet 1981-1983

David Dodge: achterkleinzoon Daniel Bliss, oprichter American University of Beirut, plv. rector AUB 1981-1982

Philip Habib: gezant Reagan in het Midden-Oosten 1980-1983

Alexander Haig: minister Buitenlandse Zaken onder Reagan, trad twee weken na begin invasie Israël in Libanon van 1982 af

Andrew Kerr: jongste kind van Ann en Malcolm Kerr, in de jaren negentig medewerker van de Nationale Veiligheidsraad

Ann Zwicker Kerr: auteur, docent, schilder, weduwe van Malcolm Kerr, schrijver van *Come with Me from Lebanon*

John Kerr: tweede kind van Ann en Malcolm Kerr, hoogleraar aan Michigan State University

Malcolm Kerr: deskundige op het gebied van geschiedenis en politiek van het Midden-Oosten, van 1982 tot 1984 hoogleraar aan en rector magnificus van de American University, vermoord januari 1984

Steve Kerr: derde kind van Ann en Malcolm Kerr, basketbalspeler en -trainer, negen kampioenschappen (vijf als speler, vier als trainer), hoofdtrainer Golden State Warriors 2014-heden

Robert (Bud) Farlane: (plv.) Nationaal Veiligheidsadviseur 1982-1985

Oliver North: onder Reagan medewerker Nationale Veiligheidsraad, voornaamste instigator Iran-Contra-affaire

Donald Rumsfeld: onder Reagan gezant voor Midden-Oosten, minister van Defensie 2001-2006

George Shultz: minister Buitenlandse Zaken 1982-1989

Ralf Traugott: Amerikaanse passagier aan boord gekaapte TWA-vlucht

Susan Kerr van de Ven: dochter van Ann en Malcolm Kerr, auteur *One Family's Response to Terrorism: A Daughter's Memoir*

Caspar Weinberger: minister van Defensie 1982-1989

IRAN

Manucher Ghorbanifar: wapenhandelaar

Ali Khamenei: president 1981-1989, Opperste Leider Iran 1989-2026

Ruhollah Khomeini: Opperste Leider Iran 1979-1989

Mansour Kouchak-Mohseni: eerste leider Iraanse Revolutionaire Garde in Libanon

Ahmad Motevasselian: militaire commandant, assisteerde bij opzetten kern Hezbollah in Libanon, daar in 1982 ontvoerd

Mohsen Rafiqdoost: lid van de Islamitische Revolutionaire Garde, minister 1982-1988

Akbar Hashemi Rafsanjani: parlamentsvoorzitter 1980-1989, president 1989-1997

Mohsen Rezai: commandant Islamitische Revolutionaire Garde 1981-1997; stond aan het hoofd van de Iraanse expeditiemacht in Syrië en Libanon (1982)

Qassem Soleimani: commandant van de Quds-brigade, onderdeel van de Islamitische Revolutionaire Garde, 1998-2020

Ahmed Vahidi: lid Islamitische Revolutionaire Garde, in de jaren negentig commandant Quds-brigade; sinds 2026 hoofd Revolutionaire Garde

Javad Zarif: plv. ambassadeur bij de VN, 1989-1992, plv. minister Buitenlandse Zaken 1992-2002, ambassadeur bij de VN, 2002-2007, minister van Buitenlandse Zaken en voornaamste onderhandelaar over nucleaire kwesties, 2013-2021

ISRAËL

Moshe Arens: ambassadeur Verenigde Staten, 1982-1983, minister van Defensie 1983-1984

Menachem Begin: oprichter Likod, premier 1977-1983

Rafael Eitan: gaf leiding aan de commandoaanval op de luchthaven van Beiroet (1968); chef-staf van het leger tijdens de inval in Libanon (1982)

David Kimche: plv. directeur Mossad, directeur-generaal ministerie van Buitenlandse Zaken, 1980-1987

Benjamin Netanyahu: plv. ambassadeur Verenigde Staten, 1982-1984; ambassadeur Verenigde Naties, 1984-1988; na 1996 vele malen premier

Shimon Peres: minister van Defensie, 1974-1977; premier 1984-1986 en 1995-1996; president 2007-2014

Yitzhak Rabin: premier 1974-1977; minister van Defensie 1984-1990; premier 1992-1995

Ariel Sharon: plande als minister van Defensie de inval in Libanon van 1982; premier 2001-2006

ANDEREN/REGIONAAL

Yasser Arafat (Abu Ammar): leider van Palestijnse guerrillabeweging Fatah, voorzitter Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO), president Palestijnse Autoriteit 1994-2004

Bashar al-Assad: zoon van Hafez, president van Syrië, 2000-2024

Hafez al-Assad: president van Syrië, 1971-2000

Rifaat al-Assad: broer van Hafez, bekend als de Slachter van Hama

Hussein Farrash: consul Saoedi-Arabië, in januari 1982 ontvoerd in Beiroet, in 1985 vrijgelaten

Mohammad al-Khawli: hoofd inlichtingendienst Syrische luchtmacht, 1970-1987; commandant Syrische luchtmacht 1994-1999

Iyad Mahmoud: schuilnaam van kolonel Radwan Ali Ibrahim, Syrische diplomaat en spion in Teheran in de jaren tachtig en in Beiroet in de jaren negentig

Gamal Abdel Nasser: president Egypte, 1956-1970

Anwar Sadat: president Egypte, 1970-1981

Marie Maamar Seurat: echtgenote Michael Seurat, schrijver van *Les corbeaux d'Alep*

Michel Seurat: Franse onderzoeker en historicus; ontvoerd mei 1985; in gevangenschap overleden

ORGANISATIES

Dawa: sjiiitische partij, in 1957 opgericht in Najaf (Irak) door Muhammad Baqir al-Sadr

Fatah: seculiere militante Palestijnse beweging, ook politiek actief, opgericht in Koeweit (1959), geleid door Yasser Arafat

Libanese Strijdkrachten, ook wel Forces Libanaises: rechtse christelijke militie, paraplueterm voor alle christelijke milities tijdens de Libanese Burgeroorlog

Hamas: militante Palestijnse beweging, actief in Gaza, opgericht in 1987, acroniem voor Harakat al-Muqawama al-Islamiyya (Islamitische Verzetsbeweging)

Hezbollah: sjiiitische militante beweging in Libanon, ook politiek actief

IRG: Iraanse Revolutionaire Garde

Islamitische Jihad: radicale sjiitische militie, ondergronds actief in Libanon, opgericht 1983 (niet te verwarren met de Palestijnse Islamitische Jihad, actief in Gaza)

Jammoul: linkse strijdgroep, opgezet om in West-Beiroet het Israëli-sche leger aan te vallen, acroniem van Jabhat al Muqawama al Wataniiyyah al Lubnaniyya (Libanees Nationaal Verzetsfront)

Kataeb (Falange): rechtse christelijk-nationalistische partij en paramilitaire groepering, in 1936 opgericht door Pierre Gemayel

Libanese Nationale Beweging: coalitie van linkse, pro-Palestijnse Libanese partijen tegen de rechtse christelijke facties

Mossad: Israëlische inlichtingendienst

PLO: Palestijnse Bevrijdingsorganisatie, geleid door Yasser Arafat, waarvan de meeste Palestijnse groeperingen deel uitmaken

Quds-brigade: paramilitair onderdeel Revolutionaire Garde van Iran

Al-Saiqa: pro-Syrische Palestijnse factie.

Inleiding

Op een druilerige januarimorgen in 1984 liep Malcolm Kerr, rector magnificus van de American University of Beirut, op de tweede verdieping van het hoofdgebouw van de universiteit, de lift uit. Hij deed tien stappen in de richting van zijn werkkamer en werd toen van achteren neergeschoten. De twee aanvallers wisten te ontkomen. Kerr overleefde het niet.

Door de chaos die in Libanon heerste ten gevolge van een oorlog die al negen jaar gaande was, tienduizenden doden tot gevolg had gehad en overheidsinstellingen had weggevreten, werd er nauwelijks onderzoek gedaan naar de moord op een gerespecteerde wetenschapper, in 1931 in Beiroet geboren, die helder, kritisch en met oprechte empathie over de regio schreef. Na de bomaanslagen van een jaar eerder op kazernes van Amerikaanse en Franse militairen en de Amerikaanse ambassade in Beiroet was de moord twee dagen nieuws. President Reagan veroordeelde de moord en boog zich toen over de zoveelste noodsituatie in Libanon.

Veertig jaar later, in de zomer van 2020, stuurde Ann Zwicker Kerr, Malcolms vrouw, me een e-mail: 'Ik wil graag uw mening horen over de achtergronden van Malcolms dood. Hebt u misschien meer informatie?'

Ze had mijn kort daarvoor uitgekomen boek *Black Wave* gelezen, over de rivaliteit tussen de Saoedi's en de Iraniërs die in Libanon en de hele regio was ontstaan in de periode waarin Malcolm werd vermoord.* Zijn woorden en zijn wetenschappelijke nalatenschap waren overeind geble-

* Kim Ghattas: *Zwarte golf*, Nieuw Amsterdam, 2020.

ven, maar de moord op hem was nu niet meer dan een voetnoot in de lange opsomming van gruwelijkheden die nu eenmaal in een oorlog gebeuren. Ann had heel wat aanwijzingen over *wie*, maar was nog steeds op zoek naar duidelijkheid over het *waarom*.

Met die ogenschijnlijk simpele e-mail begon een zoektocht die vier jaar zou duren en waarin ik vele dingen blootlegde: mysteries binnen mysteries, woekerend bedrog en straffeloosheid, mogelijk gemaakt door hardvochtige beleidsbeslissingen en blunders van de Verenigde Staten, versneden met de impact van meedogenloze regionale krachten, waarbij persoonlijke missers geopolitieke gevolgen konden hebben.

In Libanon zijn tientallen politieke moorden gepleegd en duizenden mensen het slachtoffer geworden van oorlogshandelingen, dus waarom dan al die aandacht voor Malcolm Kerr? Toen ik die onopgeloste moord nader beschouwde, kwamen details aan het licht die duidelijk maakten dat dit een bijzonder geval was, zowel door het belang ervan als door de context. De moord werd als het ware een lens waardoor je kon kijken om de volgende vier decennia te begrijpen en de stukken van een complexe grotere puzzel aan elkaar te leggen.

Toen ik dieper ging graven naar mogelijke schuldigen en scenario's, legde ik voor de tweede keer het nooit vertelde verhaal van Libanon in de jaren tachtig bloot, een periode die ik als kind heb meegemaakt in een door oorlog verscheurd Beiroet. Een decennium dat zo gruwelijk is geweest, niet alleen voor Libanon, maar ook voor de Verenigde Staten in het Midden-Oosten, dat het synoniem is geworden met chaos en vrijwel in de vergetelheid is geraakt, zonder dat er ooit lering uit is getrokken. Toch is het hedendaagse Midden-Oosten, en ook het Amerikaanse denken en beleid voor wat betreft deze regio, voor een groot deel ontstaan in het helse land dat Libanon in de jaren tachtig was, en door het beleid van Reagan.

Ik probeer de term 'Libanese Burgeroorlog' te vermijden, hoewel die heel gebruikelijk is voor het aanduiden van het conflict van 1975 tot 1990. In die vijftien jaar is er inderdaad vaak onderling bloedig strijd geleverd, ook tussen christelijke en moslimfacties onderling. Maar kleine landen spelen zelden een hoofdrol op het wereldtoneel, en ook al namen de Libanezen bereidwillig deel aan de gevechten, het was toch vooral 'een oorlog voor de anderen', een term die is bedacht door de eminente Libanese diplomaat en uitgever Ghassan Tuani. In het kleine Libanon werd een strijd uitgevochten waaraan werd deelgenomen door de Verenigde Staten,